

Beschikking van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord Brabant

op de op 21 juni 2013 bij hen ingekomen aanvraag om vergunning krachtens de Waterwet, voor een bodemenergiesysteem ter plaatse van de Has Hogeschool gelegen aan Onderwijsboulevard 221 te 's-Hertogenbosch.

Kadastraal bekend:

Gemeente	Perceelnummer	Sectie
's-Hertogenbosch	2278	F
's-Hertogenbosch	2726	F

en de hoeveelheid koude die vanaf de datum van ingebruikneming door het systeem aan de bodem zijn toegevoegd, zodanig van elkaar verschillen dat het niet aannemelijk is dat aan dit voorschrift kan worden voldaan, wordt op verzoek van het bevoegd gezag binnen drie maanden een plan van aanpak ingediend waarin is vastgelegd op welke wijze en binnen welke termijn aan dit voorschrift kan worden voldaan. Nadat het bevoegd gezag daarmee heeft ingestemd, maakt het plan van aanpak deel uit van de vergunning.

3. De energetische opbrengst van het ondergrondse deel van het bodemenergiesysteem bedraagt tenminste 0,0046 MWh/m³/jr (delta T=4) voor zowel de warme als de koude bron. Indien op de datum waarop het bodemenergiesysteem twee volledige jaren in bedrijf is, deze opbrengst 80 % minder is dan vereist, kunnen Gedeputeerde Staten eisen dat de vergunninghouder binnen 3 maanden na die datum een plan van aanpak indient, waarin de vergunninghouder aangeeft welke maatregelen getroffen gaan worden om de warmte- en koudevoorziening zodanig bij te stellen dat aannemelijk is dat daarmee zal worden voldaan aan dit voorschrift. Nadat het bevoegd gezag daarmee heeft ingestemd, maakt het plan van aanpak deel uit van de vergunning.
4. De minimale injectietemperatuur van het te retourneren grondwater in de warme bron bedraagt altijd minimaal de natuurlijke achtergrondtemperatuur van het grondwater.
5. Het bodemenergiesysteem levert het energierendement dat bij een doelmatig gebruik en goed onderhoud kan worden behaald.

Voorschrift 3   Aanleveren rapportages

1. Er wordt een registratie bijgehouden van de per maand onttrokken en in de bodem teruggebrachte hoeveelheden water met het maximale onttrekkingsdebiet per maand. Ook dient de gespuide hoeveelheid met het daarbij behorende debiet per uur te worden geregistreerd. De registratie vindt plaats zoals in de "Handreiking provinciale besluiten bodemenergiesystemen (BUM deel 1) bijlage 3.5 Meetstaat" is aangegeven.
2. Er wordt een registratie bijgehouden van de maximale en gemiddelde temperatuur per maand van het in de bodem teruggebrachte grondwater. De registratie vindt plaats zoals in de "Handreiking provinciale besluiten bodemenergiesystemen (BUM deel 1) bijlage 3.5 Meetstaat" is aangegeven.
3. Er wordt een registratie bijgehouden van de hoeveelheden warmte en koude die in elke maand aan de bodem zijn toegevoegd en van de metingen die daaraan ten grondslag liggen. De gegevens worden gerapporteerd zoals in de "Handreiking provinciale besluiten bodemenergiesystemen (BUM deel 1) bijlage 3.5 Meetstaat" is aangegeven.
4. Er wordt een registratie bijgehouden van de energetische opbrengst per maand tijdens de situatie indien het systeem warmte levert en tijdens de situatie waarbij het systeem koude levert en de metingen die daaraan ten grondslag liggen.
5. De registraties als genoemd in de leden 1, 2 en 3 worden gebaseerd op momentane metingen tijdens de bedrijfsvoering, met een nauwkeurigheid van ten minste 5% en een frequentie van ten minste 1 maal per 15 minuten, van:
  - a. de hoeveelheden grondwater die worden onttrokken;

- b. de hoeveelheden grondwater die in de bodem worden teruggebracht dan wel als spui worden afgevoerd;
  - c. de temperaturen van het onttrokken en in de bodem teruggebrachte grondwater.
6. De verzamelde gegevens als bedoeld in de leden 1, 2, 3 en 4 worden jaarlijks uiterlijk op 31 maart van het jaar volgend op het rapportagejaar aan Gedeputeerde Staten opgegeven. De overzichtstabel is opgebouwd zoals weergegeven in de "Handreiking provinciale besluiten bodemenergiesystemen (BUM deel 1) bijlage 3.5 Meetstaat".
7. De gegevens als bedoeld in voorschrift 3, lid 3, worden tevens gesommeerd vanaf de datum van ingebruikneming van het bodemenergiesysteem. De gesommeerde gegevens worden voor een periode van de voorafgaande vijf kalenderjaren in een grafiek weergegeven, waarmee wordt aangegeven of de inrichting voldoet aan voorschrift 2, lid 2.
De grafiek is opgebouwd zoals weergegeven in de "Handreiking provinciale besluiten bodemenergiesystemen (BUM deel 1) bijlage 3.5 Figuur 1".
8. Ter vaststelling van de invloed van de inrichting op de chemische samenstelling van het grondwater wordt aan het einde van het warme danwel koude seizoen waarin de inrichting twee jaar in werking is geweest, het grondwater in het gepompte pakket bemonsterd en geanalyseerd op de stoffen zoals in de "Handreiking provinciale besluiten bodemenergiesystemen (BUM deel 1) bijlage 3.3 Monitoringsparameters grondwaterkwaliteit" is aangegeven. Daarbij wordt per doublet of per cluster van doubletten bij de bron die in het afgelopen seizoen grondwater heeft geïnjecteerd het grondwater bemonsterd en geanalyseerd. Het analyserapport wordt als bijlage gevoegd bij de monitoringsrapportage over het kalenderjaar waarin de bemonstering heeft plaatsgevonden, met een beschouwing van de invloed van de inrichting op de chemische samenstelling van het grondwater.
9. Indien de gemeten waarden afwijkingen vertonen ten opzichte van de vergunde situatie en/of afwijkingen bestaan in de chemische samenstelling ten opzichte van de eerder bij ingebruikname gedane analyse van het gepompte pakket, kan het bevoegd gezag aanvullend onderzoek eisen naar de effecten daarvan op de bij het grondwater betrokken belangen.
10. Nadat de inrichting twee volledige kalenderjaren in gebruik is, en na elke periode van vijf kalenderjaren die daarop volgt, overlegt de vergunninghouder een evaluatierapport waarin in elk geval het volgende is opgenomen:
- a. de hoeveelheden warmte en koude die per maand aan de bodem zijn toegevoegd, inclusief een beschouwing van maatregelen die genomen zijn of worden om aan voorschrift 2, lid 2, te voldoen;
  - b. calamiteiten of ongewone voorvallen die zich hebben voorgedaan;
  - c. de energetische rendement (SPF) van het bodemenergiesysteem gedurende de afgelopen periode, inclusief een beschouwing van maatregelen die genomen zijn of worden om aan voorschrift 2, lid 3, te voldoen.

Voorschrift 4   Werkzaamheden ten behoeve van het bodemenergiesysteem

1. Het verrichten van werkzaamheden ten behoeve van het bodemenergiesysteem vindt plaats overeenkomstig het krachtens het Besluit bodemkwaliteit aangewezen normdocument door een persoon of instelling, die daarmee beschikt over een erkenning op grond van dat besluit.

Voorschrift 5   Gebruik, Beheer en Onderhoud

1. De ingebruikname van het bodemenergiesysteem wordt ten minste twee weken vooraf aan het bevoegde gezag gemeld.
2. Indien mechanische putreiniging niet mogelijk is, mag chemische putreiniging plaatsvinden, mits Gedeputeerde Staten hieraan vooraf goedkeuring hebben verleend.
3. Alle apparatuur, werken en overige voorzieningen, die in het kader van deze vergunning zijn of worden aangebracht, dienen goed bereikbaar en toegankelijk te zijn. Verder dienen deze steeds doelmatig te functioneren, in goede staat van onderhoud te verkeren en met zorg te worden bediend.
4. Om te voorkomen dat mogelijk verontreinigd water uit het gebouwcircuit naar het grondwater kan lekken dienen de volgende voorzorgsmaatregelen te worden genomen:
  - a. het gehele systeem dient zodanig beveiligd te worden dat bij enig drukverlies in het gebouwcircuit het systeem wordt geblokkeerd;
  - b. indien zich een situatie voordoet waarin het systeem wordt geblokkeerd wegens drukverlies dient de warmtewisselaar gecontroleerd te worden op lekkages en dient te worden nagegaan of er water uit het gebouwcircuit in de bodem is geïnjecteerd;
  - c. indien water uit het gebouwcircuit in het grondwater is geïnjecteerd dienen Gedeputeerde Staten hier terstond van op de hoogte te worden gesteld en dient na analyse al het mogelijke te worden ondernomen om het geïnjecteerde water uit het gebouwcircuit weer te verwijderen uit de bodem.
5. Voor het onderhoud van de bronnen mag ten hoogste 1.600 m³ per jaar worden gespuid.
6. Voor het onderhoud van de bronnen mag in het eerste jaar bij het ontwikkelen en spuien van de bronnen maximaal 3.200 m³ per nieuw aangelegde bron worden gebruikt.

Voorschrift 6   Ontwikkeling / aanleg bodemenergiesysteem

1. De start van de boorwerkzaamheden voor de aanleg van het ondergrondse deel van het bodemenergiesysteem wordt ten minste twee weken vooraf aan Gedeputeerde Staten gemeld.
2. Een afschrift van de boorbeschrijving conform de eisen in protocol SIKB-2101 wordt voorafgaand aan de ingebruikname van de inrichting toegezonden aan Gedeputeerde Staten.
3. Per cluster van bronnen worden in het boorgat van één bron, of in een waarnemingsput nabij één bron, peilbuizen geplaatst die geschikt zijn voor de meting van de grondwaterstanden, stijghoogtes, grondwatertemperaturen en voor de bemonstering van het grondwater ter hoogte van:
  - a. het filtertraject van de bronnen;
  - b. de freatische grondwaterstand;
  - c. het watervoerend pakket dat gelegen is direct boven het watervoerend pakket waaraan het grondwater wordt onttrokken en waarin dit wordt geretourneerd.

4. Ter vaststelling van de chemische samenstelling van het grondwater in de referentiesituatie wordt het grondwater in het gepompte pakket voorafgaand aan de eerste retournering door daartoe erkende personen of instellingen bemonsterd en geanalyseerd op de stoffen zoals opgenomen in de "Handreiking provinciale besluiten bodemenergiesystemen (BUM deel 1) bijlage 3.3 Monitoringsparameters grondwaterkwaliteit". Daarbij wordt per doublet of per cluster van doubletten het grondwater bemonsterd ter hoogte van de bronfilters. Het analyserapport wordt ten minste twee weken voorafgaand aan de ingebruikname van het bodemenergiesysteem aan Gedeputeerde Staten toegezonden.
5. Het gebruik van het bodemenergiesysteem leidt niet tot grotere of anderszins negatieve effecten op bij het grondwater betrokken belangen dan welke zijn beschreven in het in dit besluit genoemd rapport. De vergunninghouder toont dit aan door voor de ingebruikname van de inrichting de hydrologische effecten zoals beschreven in het in dit besluit genoemde rapport, te verifiëren door middel van een hydrologische veldproef. Wanneer de inrichting wezenlijk wordt gewijzigd dient deze veldproef opnieuw te worden uitgevoerd. De rapportage van de proef wordt uiterlijk twee weken voorafgaand aan de ingebruikname of wijziging van de inrichting aan Gedeputeerde Staten toegezonden.
6. Binnen één maand na inrichting van de bronnen en peilbuizen dienen de volgende gegevens te worden toegezonden:
  - a. locatie van de bronnen (Rijksdriehoeksnet x- en y- coördinaten op 1 meter nauwkeurig);
  - b. boorbeschrijvingen van de grondboring;
  - c. de wijze van inrichting en hoogteligging van de bronnen in meters minus maaiveld en ten opzichte van N.A.P.;
  - d. de hoogteligging van de filters in meters minus maaiveld en ten opzichte van N.A.P.;
  - e. de wijze van inrichting en hoogteligging van de peilbuizen in meters minus maaiveld en ten opzichte van N.A.P.
7. De vergunninghouder registreert alle gegevens van het bodemenergiesysteem met betrekking tot de vergunning, meldingen, aanleg, onderhoud en monitoring. Deze gegevens zijn te allen tijde op de locatie in te zien door de toezichthouder. Het betreft tenminste de volgende gegevens:
  - a. kopie van deze vergunning;
  - b. kopie van het effectrapport en de eventuele daarbij behorende aanvullingen;
  - c. overzicht locaties bronnen en installatie;
  - d. principeschema installatie;
  - e. kopie boorstaten bronnen;
  - f. rapportage van de verificatie van de hydrologische effecten;
  - g. specificaties bronpompen;
  - h. controlerapport van de installatie;
  - i. fabriekscertificaat van de watermeters, temperatuuropnemers en energiemeters;
  - j. installatiecertificaat van de watermeters, temperatuuropnemers en energiemeters;
  - k. recente kalibratierapporten van de watermeters, temperatuuropnemers en energiemeters, waarbij minimaal de kalibratiefrequentie wordt gehanteerd zoals die is aangegeven in het fabriekscertificaat;

- l. jaaropgaven debiet/temperatuur/spui;
- m. gegevens brononderhoud.

Voorschrift 7 Beëindigen gebruik bodemenergiesysteem

1. Beëindiging van de onttrekking en van het in de bodem terugbrengen van grondwater alsmede de datum van afdichting van de bronnen en waarnemingsfilters, worden ten minste vier weken voor de beëindiging aan Gedeputeerde Staten gemeld.
2. Na beëindiging van de onttrekking worden binnen een maand de in voorschrift 3 genoemde gegevens voor het kalenderjaar waarin de onttrekking is beëindigd aan Gedeputeerde Staten toegezonden.
3. Zo spoedig mogelijk na de beëindiging van het gebruik van een open bodemenergiesysteem wordt het systeem afgedicht conform de eisen in protocol SIKB-2101.
4. Na buitengebruikstelling wordt binnen één maand na de afdichting een verslag van de afdichting aan Gedeputeerde Staten toegezonden.

's-Hertogenbosch, 18 maart 2014,

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,

drs. M.H. Pepping, afdelingsmanager vergunningen
Omgevingsdienst Brabant Noord

Procedurele aspecten

1 Gegevens aanvrager

Op 21 juni 2013 hebben wij een aanvraag om een Waterwetvergunning ontvangen van Hydreco BV gelegen aan het Minervum te Breda.

2 Projectbeschrijving

Het betreft een aanvraag voor een bodemenergiesysteem. Een uitgebreide projectomschrijving is opgenomen in de effectenstudie.

3 Bevoegd gezag

Voor onderhavige aanvraag zijn Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant bevoegd gezag. De Omgevingsdienst Brabant Noord is door het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant gemandateerd om de Waterwetvergunning te verlenen of te weigeren. Daarbij is de omgevingsdienst er procedureel en inhoudelijk voor verantwoordelijk dat in het besluit alle aspecten aan de orde komen met betrekking tot het gebruik van de ondergrond.

4 Procedure

Op de voorbereiding van deze beschikking zijn afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht en afdeling 13.2 van de Wet milieubeheer niet van toepassing.

De aanvraag is geregistreerd onder nummer C2124015 en omvat de volgende stukken:

- Aanvraagformulier;
- Effectenstudie grondwatersysteem HAS Hogeschool te 's-Hertogenbosch, nummer: 9929/HM/20131003, datum rapportage 3 oktober 2013.

Kennisgeving van de aanvraag heeft plaatsgevonden op de website van de provincie Noord-Brabant.

Na ontvangst van de aanvraag hebben wij deze getoetst op volledigheid. Wij zijn van oordeel dat de aanvraag niet voldoende informatie bevatte voor een goede beoordeling van de gevolgen van de activiteit op de omgeving. Hierop hebben wij de aanvrager verzocht de aanvraag aan te vullen en is de termijn tot beantwoording opgeschort. Een aanvulling is door ons op 3 oktober 2013 ontvangen, ingeboekt onder C2124015/3488749 en C2124015/3488746, hierdoor is de procedure vanaf deze datum voortgezet.

Het waterschap is adviseur op grond van de Waterwet. Ook worden door ons altijd verzocht te adviseren:

- de gemeente waar het systeem wordt geplaatst;
- Brabantse milieufederatie;
- ZLTO;
- Waterleidingbedrijf (Brabant Water of Evides).

Naar aanleiding van ons verzoek zijn geen adviezen ontvangen.
De beschikking is gepubliceerd op de website van de provincie Noord-Brabant.

5 Ter Inzagelegging

De ontwerpbeschikking en de bijbehorende stukken hebben vanaf 13 december 2013 tot en met 24 januari 2014 ter inzage gelegen bij de gemeente 's-Hertogenbosch. Tijdens deze periode zijn door IF Technology B.V. en Hydreco B.V. per email zienswijze ingediend. De zienswijze van IF Technology is door het bevoegd gezag op 24 januari 2014 ontvangen en geregistreerd onder nummer C2124015/3544318. De zienswijze van Hydreco B.V. is ontvangen op 24 januari 2014 en geregistreerd onder nummer C2124015/35441.

Zienswijze IF Technology B.V.

In voorschrift 3, lid 10 onderdeel c wordt gesproken over de energetische opbrengst (SPF), maar dit zou energetisch rendement moeten zijn.

Zienswijze Hydreco B.V.

In de vergunning is onder voorschrift 5, lid 6 een hoeveelheid van 1.600 m³ opgenomen. In de effectenstudie is aangegeven dat voor beide bronnen tezamen 6.400 m³ grondwater dient te worden onttrokken. Graag aanpassen.

Reactie provincie op zienswijzen

IF Technology B.V.

Is accoord en het voorschrift is aangepast.

Hydreco B.V.

De hoeveelheden zijn verkeerd uit de effectenstudie overgenomen. Het voorschrift is aangepast dat per nieuw aangelegde bron in het eerste jaar ten behoeve van ontwikkelen en spuien, 3.200 m³ mag worden onttrokken.

Overwegingen

Toetsingskader Waterwet en Provinciaal Waterplan Noord-Brabant 2010-2015

1. Inleiding

De aanvraag heeft betrekking op een bodemenergiesysteem als bedoeld in artikel 6.4 van de Waterwet. De Waterwet omschrijft in artikel 2.1 de algemene doelstellingen die richtinggevend zijn bij de uitvoering van het waterbeheer.

Deze doelstellingen vormen in onderlinge samenhang het toetsingskader bij vergunningverlening. Een vergunning wordt geweigerd indien de doelstellingen van het waterbeheer niet verenigbaar zijn met de aanvraag en het niet voldoende mogelijk is de belangen van het waterbeheer door het opleggen van voorschriften of beperkingen voldoende te beschermen.

Het huidige vergunningenbeleid ten aanzien van grondwater is in het bijzonder gericht op het halen van de doelstellingen uit het Provinciaal Waterplan Noord-Brabant 2010-2015. Het beleid is erop gericht om de bestaande situatie in het beheersgebied te beschermen tegen ontwikkelingen, die afbreuk doen aan die doelstellingen.

Bij het opstellen van de vergunning is getoetst aan het Provinciaal Waterplan Noord-Brabant 2010-2015.

Voor details verwijzen wij u naar het Provinciaal Waterplan Noord-Brabant 2010-2015, dat is verwoord op de website van de provincie (www.brabant.nl).

Bij de beoordeling van de aanvraag is in het bijzonder getoetst op de effecten die optreden als gevolg van grondwaterstand- en potentiaalveranderingen. Dit zijn:

- interferentie;
- gevolgen voor overige grondwatergebruikers;
- gevolgen ten opzichte van overige belangen;
- hydrothermische effecten;
- effecten ten aanzien van grondwaterkwaliteit;
- milieueffecten;
- invloed op bodem- en grondwaterverontreiniging;
- zetting;
- filterdiepten.

2. Beschrijving van de gevolgen van de onttrekking en injectie

Aanvraag

Op 21 juni 2013 ontvingen wij van Hydreco BV gelegen aan het Minervum te Breda een vergunningaanvraag ingevolge de Waterwet voor het onttrekken en injecteren van grondwater ten behoeve van een bodemenergiesysteem. De inrichting waar het bodemenergiesysteem zal worden gerealiseerd is geprojecteerd aan de Onderwijsboulevard 221 te 's-Hertogenbosch kadastraal bekend als voornoemd.

Bij deze aanvraag is een rapport overgelegd van IF Technology BV getiteld HAS Hogeschool te 's-Hertogenbosch, effectenstudie grondwatersysteem, nummer 9929/HM/20131003 d.d.3 oktober 2013, dat een nadere onderbouwing vormt van deze aanvraag.

Ten noorden van de locatie is een verontreiniging aanwezig met VOCl (vinylchloride) aanwezig. Deze verontreiniging strekt zich uit in noordoostelijke richting en is aanwezig tot op een diepte van 35 m-mv.

De inrichting

Het bodemenergiesysteem zal gaan bestaan uit één warme bron en één koude bron. Het bodemenergiesysteem is geprojecteerd in het eerste watervoerend pakket, met het filter van 25,0 tot 80,0 meter -maaiveld. De afstand tussen de bronnen bedraagt circa 120 meter. De te installeren maximale pompcapaciteit bedraagt 80 m³ per uur.

De maximale hoeveelheid water die per jaar wordt verplaatst bedraagt 200.000 m³. Deze hoeveelheid zal alleen worden verplaatst in het eerste jaar dat het bodemenergiesysteem in werking is en in extreme jaren. Onder alle andere omstandigheden zal gemiddeld 200.000 m³ grondwater per jaar worden verplaatst.

Als gevolg van het onttrekken en gelijktijdig injecteren van het grondwater zullen de grondwaterstand en de stijghoogte veranderen.

Al het onttrokken water zal worden geïnjecteerd behoudens een gedeelte spui. Deze spui is noodzakelijk voor het onderhoud van de bronnen. Er zijn berekeningen uitgevoerd naar deze veranderingen als het bodemenergiesysteem van Hydreco BV, geprojecteerd aan de Onderwijsboulevard 221 te 's-Hertogenbosch, in bedrijf is. De berekende veranderingen zijn weergegeven in tabel 1.

	Winter (m)	Zomer (m)
Grondwaterstandsverandering	0,01	0,01
Maximale stijghoogte verandering 1e wvp (opslagpakket)	1,00	1,00

Tabel 1: Maximale grondwaterstands- en stijghoogteveranderingen voor het systeem van Hydreco BV.

Van de veranderingen in de grondwaterstand en de stijghoogte zijn de invloedsgebieden berekend. Het invloedsgebied is het gebied waarbinnen de grondwaterstandsverandering maximaal 5 cm bedraagt. De berekende invloedsgebieden zijn aangegeven in tabel 2.

	Winter (m)	Zomer (m)
Deklaag	-	-
1e watervoerende pakket (opslagpakket)	200	200

Tabel 2: Grootte invloedsgebieden voor het systeem van Hydreco BV.

Interferentie

Binnen het geohydrologisch invloedsgebied van het systeem van het Paleiskwartier zijn de volgende systemen aanwezig:

Bedrijfsnaam	Afstand (m) en richting	Watervoerend pakket	Maximaal debiet (m ³ /uur)	Waterhoeveelheid (m ³ /jaar)
Paleiskwartier	150 N	1	80	200.000
Willemspoort	150 ZW	1	300	1.200.000
Jeroen Bosch Ziekenhuis	310 ZW	1	525	1.500.000
Koningsweg 101	475 ZO	1	75	260.000
Kantoorgebouw Essent	600 ZZO	1	280	450.000
La Tour	780 NO	1	100	330.000
Heineken	1.500 NNW	1 en 2	1.300	9.000.000

Van de hierboven genoemde systemen zijn eerste twee gelegen binnen het geohydrologisch invloedsgebied van het Paleiskwartier.

Van deze systemen is berekend wat de invloeden van het systeem van de HAS zijn en het verschil van deze invloeden met de huidige invloeden.

Bedrijfsnaam	Bron	Cumulatief zonder HAS	Cumulatief met HAS	Effect HAS
Paleiskwartier	K3	2,33 m	2,41 m	0,08 m versterking
Paleiskwartier	K2	2,33 m	2,40 m	0,07 m versterking
Paleiskwartier	W4	2,03 m	2,02 m	0,01 m uitdemping
Paleiskwartier	W5	1,95 m	1,91 m	0,04 m uitdemping
Willemspoort	W1	1,71 m	1,75 m	0,04 m uitdemping

Uit de berekeningen volgt dat de maximale versterkende werking van het systeem van de HAS 0,08 meter is. Deze stijghoogteverandering is dermate gering dat in praktijk deze geen effect heeft op de bedrijfsvoering en het rendement van het bodemenergiesysteem. De invloeden op het systeem van het Paleiskwartier zijn het grootste op de koude bronnen. Deze zijn gelegen op de grootste afstand van de grondwaterverontreiniging. Het effect van het systeem van de HAS op de bronnen die het dichtste zijn gelegen bij de verontreiniging (bronnen W4 en W5 Paleiskwartier) is licht positief te noemen.

Gevolgen voor overige grondwatergebruikers

Binnen het hydrologisch invloedsgebied zijn geen andere grondwatergebruikers aanwezig. Het systeem van de HAS heeft geen invloed op overige onttrekkingen.

Gevolgen voor overige belangen

De verandering van de grondwaterstand en de stijghoogten zijn zodanig klein dat geconcludeerd kan worden dat het bodemenergiesysteem geen negatieve invloed heeft op eventueel aanwezig stadsgroen, landbouw- of natuurfuncties.

Het bodemenergiesysteem bevindt zich niet in een zogenaamd beschermd gebied waterhuishouding, attentiegebied of natte natuurparel zoals begrensd in bijlage III van de Verordening water Noord-Brabant en niet in een grondwaterbeschermingszone volgens de Provinciale Milieuvordering (PMV) Noord-Brabant 2010.

In de directe omgeving van de locatie is een natura2000 gebied gelegen. In de huidige situatie is al een invloed op het gebied aanwezig. Door het systeem van de HAS zal de invloed op dit gebied veranderen. De veranderde invloed is hieronder weergegeven

Locatie	Cumulatief zonder HAS	Cumulatief met HAS	Invloed HAS
De Maj			
-Grondwaterstandsverandering	<0,02 m	<0,02 m	-
-Stijghoogteverandering opslagpakket	0,28 m	0,27 m	0,01 m (uitdemping)
Bossche Broek			
-Grondwaterstandsverandering	<0,01 m	<0,01 m	-
-Stijghoogteverandering opslagpakket	0,027 m	0,015 m	0,012 m (uitdemping)

De stijghoogte (grondwaterstand) in het freatisch pakket verandert in de oude en nieuwe situatie niet. De stijghoogte in het onttrekkingspakket zal ter plaatse van "De Maj" 1 cm kleiner worden en ter plaatse van de "Bossche Broek" zal deze 1,2 cm afnemen.

Gezien het feit dat er geen verandering van de grondwaterstand zal optreden zal de nieuwe bronlocaties geen invloed hebben op de betreffende natuurgebieden. De instandhoudingsdoelstellingen van de gebieden zullen door het systeem van de HAS niet worden aangetast.

Hydrothermische effecten

Door geleiding, dispersie en de natuurlijke grondwaterstroming wordt een gedeelte van het geïnjecteerde water tot buiten het directe invloedsgedebied van het bodemenergiesysteem getransporteerd. Er zijn berekeningen uitgevoerd naar deze hydrothermische effecten van het systeem.

In de koude bel van het bodemenergiesysteem van Hydreco BV., begrensd door de natuurlijke achtergrondwaarde, is de temperatuur minimaal 0,5°C lager dan de natuurlijke grondwatertemperatuur. In de warme bel is de temperatuur minimaal 0,5°C hoger. Na 20 jaar kan op 180 meter afstand van de bronnen de temperatuur met maximaal 0,5°C (hoger of lager) veranderen ten opzichte van de natuurlijke grondwatertemperatuur.

In de directe omgeving van het bodemenergiesysteem van de HAS zijn bodemenergiesystemen van Willemspoort en Paleiskwartier (bronnen W4 en W5) gelegen. De bronnen zijn dusdanig gepositioneerd dat er nagenoeg geen beïnvloeding optreedt. Ter plaatse van de warme bron van Willemspoort kan aan het eind van de zomer een maximale temperatuursbeïnvloeding van 0,1 °C optreden. Ter plaatse van het systeem van het Paleiskwartier wordt geen beïnvloeding berekend

Effecten ten aanzien van de grondwaterkwaliteit

Een verandering van de temperatuur van het grondwater kan het chemisch evenwicht van reacties veranderen. Een toename van de temperatuur kan een versnelde groei van micro-organismen veroorzaken, een daling van de temperatuur kan een vertraagde groei van de micro-organismen tot gevolg hebben. Van groot belang voor de groei van micro-organismen is het voedselaanbod (AOC-gehalte: Assimileerbaar Organisch Koolstof). Grondwater in Nederland heeft veelal een zeer laag AOC-gehalte. Gezien de geringe temperatuurverschillen en de lage AOC-gehalten worden geen significante effecten verwacht op de chemische en microbiologische samenstelling van het grondwater.

Het grondwatercircuit zal van het gebouw-circuit volledig gescheiden worden gehouden.

Milieueffecten

Het bodemenergiesysteem wordt gebruikt voor de inrichting gelegen aan de Onderwijsboulevard 221 te 's-Hertogenbosch. Deze toepassing van energieopslag zorgt voor een besparing op het energieverbruik ten opzichte van de conventionele manier van koelen en verwarmen. Deze energiebesparing resulteert in de beperking van emissie van gassen naar de atmosfeer. Omgerekend wordt met dit systeem per jaar 60.170 m³ aardgas bespaard en treedt een vermindering op van de uitstoot te weten 98 ton CO₂ en 165 kg aan stikstofoxiden.

Invloed op bodem- en grondwaterverontreiniging

Ten noorden van de locatie is een omvangrijke grondwaterverontreiniging met VOCl gelegen. In de omgeving van de verontreiniging zijn drie bodemenergiesystemen gelegen, Paleiskwartier, Willemspoort en HAS. Om de invloeden van deze systemen op de verontreiniging te bepalen zijn berekeningen uitgevoerd. Hierbij is uitgegaan van de worst-case situatie.

Dit houdt in dat uit is gegaan van de meest mobiele stof, vinylchloride en is ervan uitgegaan dat de verontreiniging zich ter hoogte van de filters bevindt.

Uit de berekeningen volgt dat de grondwaterverontreiniging als gevolg van de in de omgeving gelegen bodemenergiesystemen niet wordt beïnvloedt. De grondwaterverontreiniging wordt niet aangetrokken indien bij de bronnen van het Paleiskwartier wordt gestart met injecteren.

Eveneens zijn berekeningen uitgevoerd van de invloed op de verontreiniging als het systeem van de HAS niet wordt aangelegd. Hieruit blijkt dat er geen verandering is in de stroombanen en hydrologische berekeningen. Hierdoor kan gesteld worden dat het systeem van de HAS een verwaarloosbare invloed heeft op de aanwezige verontreiniging. Dit is ook het geval als de bronnen van het Paleiskwartier niet worden aangelegd.

Zetting

De in de effectenstudie berekende maximale zetting en het daarbij behorende zettingsverhang is dermate klein dat schade aan gebouwen, funderingen, wegen of constructies niet wordt verwacht.

Filterdiepten

De filters van de bronnen van het systeem worden conform de onderbouwende rapportage afgesteld van 25,0 meter – maaiveld tot maximaal 80,0 meter – maaiveld.

M.E.R. -beoordeling

De aangevraagde onttrekking van grondwater aan de bodem valt onder onderdeel D van de bijlage van het Besluit milieueffectenrapportage. Dit betekent dat gelet op artikel 2, lid 5, onder b, van het Besluit milieueffect-rapportage wij als bevoegd gezag, op grond van de bijlage III bij de EEG richtlijn 85/337/EEG (gewijzigd bij richtlijn 97/11/EG en richtlijn 2003/35/eg) genoemde criteria, toepassing moeten geven aan een M.E.R.–beoordeling als bedoeld in artikel 7.16 tot en met 7.19 van de Wet milieubeheer als niet kan worden uitgesloten dat de activiteit belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu kan hebben.

Gelet op het voorgaande zijn wij van mening dat naar aanleiding van de kenmerken van het project, de plaats van het project en de kenmerken van het potentiële effect kan worden uitgesloten dat de activiteit belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu kan hebben en dat er daarom geen aanleiding is om een M.E.R.–beoordeling uit te voeren.

Afweging van belangen

In het Provinciaal Waterplan Noord-Brabant 2010 – 2015 is het beleid ten aanzien van het grondwater vastgelegd. Uit het oogpunt van CO₂-reductie en het zuinig omgaan met fossiele brandstof wordt rekening gehouden met een sterke toename van de vraag om de bodem te gebruiken voor de energievoorziening. Hierdoor wordt ruimte geboden aan het ontwikkelen en exploiteren van energieopslagsystemen. Hierbij worden onder andere de volgende randvoorwaarden gehanteerd:

- een bodemenergiesysteem mag alleen ondieper dan 80 meter -maaiveld plaatsvinden, uitzonderingen zijn mogelijk in gebieden waarbij het grondwater over de gehele diepte niet geschikt is voor openbare watervoorziening vanwege de aanwezigheid van zout water;
- een bodemenergiesysteem mag niet gelegen zijn in beschermingszones (25- en 100- jaarzones) voor grondwaterwinningen voor de openbare watervoorziening en in beschermde gebieden waterhuishouding, te weten natte natuurgebieden en de daarbij behorende attentiegebieden;

- indien een bodemenergiesysteem is gelegen in of nabij bekende bodemverontreiniging(en) moet de initiatiefnemer aangeven hoe voorkomen wordt dat onder invloed van het bodemenergiesysteem de bodem en het grondwater aan negatieve beïnvloeding onderhevig zijn;
- lokale en regionale cumulatie van systemen dient te worden voorkomen. De onderlinge afstand tussen inrichtingen dient dusdanig te zijn dat wederzijds negatieve beïnvloeding wordt voorkomen;
- de temperatuur van het in de bodem terug te brengen water mag maximaal 25°C zijn;
- er mogen uitsluitend systemen worden toegepast waarbij het gewonnen water weer volledig wordt teruggebracht in de bodem;
- er mag, ook over een langere periode, geen opwarming van de bodem en het grondwater in de omgeving van de installatie optreden;
- kleine systemen (< 10 m³ per uur) dienen beperkt te blijven tot een maximale diepte van 30 meter minus maaiveld.

Gelet op bovengenoemde merken wij het volgende op.

Onderhavige aanvraag voldoet aan de voorwaarden verwoord in het Provinciaal Waterplan Noord-Brabant 2010-2015 aangezien netto geen grondwater aan de bodem wordt onttrokken behoudens 1.600 m³ spui. Deze spuihoeveelheid is noodzakelijk voor het onderhoud van de bronnen en de continuïteit van het systeem.

De hoeveelheid te injecteren water is gelijk aan de hoeveelheid te onttrekken grondwater. Daarnaast wordt het voorgestelde systeem, waarbij in de bodem gebrachte warmte of koude in een cyclus van één jaar weer wordt teruggewonnen wordt door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant als duurzaam beschouwd. Zowel in kwantitatief als kwalitatief opzicht kan vooraf worden gesteld dat de kans op eventuele nadelige effecten van de onttrekking en/of injectie minimaal is.

Indien het spuiwater geloosd gaat worden op oppervlaktewater dient dit, wat betreft de te lozen hoeveelheid en lozingsconstructie, plaats te vinden overeenkomstig de van toepassing zijnde Keur van het Waterschap. Indien de lozing van het spuiwater plaats gaat vinden op de riolering dient voorafgaand aan de lozing dit met desbetreffende gemeente te worden besproken en dient aan de benodigde regelgeving te worden voldaan.

Ter verifiëring van de berekeningen dient, voorafgaand aan de inwerkingtreding en tijdens de exploitatiefase monitoring plaats te vinden. Voorafgaand aan de inwerkingtreding dient inzicht te worden verkregen in de doorlatendheden van de pakketten en de maximaal optredende verlagingen. Tijdens de exploitatiefase dient de werking van het systeem inzichtelijk te worden gemaakt. Hiertoe is het noodzakelijk de debieten te meten alsmede de bijbehorende temperaturen van het onttrokken en geïnjecteerde water. Op basis van deze gegevens is het mogelijk het rendement van het systeem te berekenen.

Gelet op het voorafgaande zijn wij thans van mening dat de gevraagde vergunning kan worden verleend.

Kennisgeving Waterwet, Hydreco BV 's-Hertogenbosch (C2124015)~

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant maken bekend dat zij voornemens zijn in het kader van de Waterwet een besluit te nemen op een aanvraag voor een vergunning.

Het project betreft een energieopslagsysteem ter plaatse van de HAS in 's-Hertogenbosch, uitgevoerd aan de Onderwijsboulevard 221 te 's-Hertogenbosch.

De beschikking en de bijbehorende stukken zijn vanaf 19 maart 2014 tot en met 29 april 2014 in te zien bij de gemeente 's-Hertogenbosch. Voor locatie, tijdstippen en dagen waarop u de stukken kunt inzien verwijzen wij u naar de website van de gemeente. Ook is het mogelijk de stukken in te zien bij de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) te 's-Hertogenbosch. U kunt daarvoor contact opnemen met mev. E. Sanders of dhr. P. van Hoeven. Telefoon 0486 338 300.

Tegen de beschikking kan tot en met 29 april beroep worden ingesteld door de belanghebbenden die:

- zienswijzen naar voren hebben gebracht over de ontwerpbeschikking;
- het oneens zijn met wijzigingen die in de beschikking ten opzichte van de ontwerpbeschikking zijn aangebracht;
- redelijkerwijs niet kan worden verweten geen zienswijzen naar voren te hebben gebracht over de ontwerpbeschikking.

Het beroepschrift moet uw naam en adres bevatten, duidelijk maken tegen welk besluit u beroep instelt en gemotiveerd worden, ondertekend zijn en voorzien zijn van een datum. en zes weken na de bekendmaking van dit besluit worden ingediend bij De voorzieningenrechter van de rechtbank Oost-Brabant, sector bestuursrecht, Postbus 90152, 2500 MA 's-Hertogenbosch

Voorlopige voorziening

Bovenstaand besluit treedt in werking, ook al wordt een beroepschrift ingediend. Het is daarom mogelijk om gelijktijdig met of na het indienen van een beroepschrift een zogenaamde "voorlopige voorziening" te vragen bij de voorzieningenrechter van de rechtbank Oost-Brabant.

Een voorlopige voorziening is in feite het nemen van een tijdelijke maatregel, bijvoorbeeld het schorsen van het besluit gedurende de tijd die nodig is om de bezwaren te behandelen en daarop een besluit te nemen. Voorwaarde om zo'n voorlopige voorziening te vragen is, dat er sprake is van spoedeisend belang. Voor het vragen van een voorlopige voorziening is griffierecht verschuldigd.

Aan deze procedure is het kenmerk C2124015 gekoppeld. U dient bij correspondentie dit kenmerk te vermelden.

's-Hertogenbosch, maart 2014~

grondwateronttrekkingsvergunning~

5223DE|~

2014-03-19~

~

esanders@odbn.nl / pvanhoeven@odbn.nl ~

4322~

~

Nee~